

■ طرح‌های پانزی، نوعی سرمایه‌گذاری فریبکارانه هستند که در آن افراد سودجو با استفاده از ترندهای خاص، به سرمایه‌گذاران خود وعده سودهای غیرعادی و بالاتر نسبت به سایر طرح‌های اقتصادی می‌دهند. این سودها معمولاً از پول سرمایه‌گذاران جدید یا حتی از سرمایه خود سرمایه‌گذاران تأمین می‌شود و هیچ‌گونه فعالیت اقتصادی واقعی پشت آن نیست

«وطن امروز» از شیوه کار کلاهبرداران در فضای مجازی گزارش می‌دهد

بازی پانزی

پانزی نوعی کلاهبرداری به شمار می‌رود که از سیستم‌های جذب سرمایه‌گذاری چندسطحی استفاده می‌کند و هیچ‌گونه فعالیت اقتصادی واقعی پشت این بروکرها نیست

سینما، خوانندگان و ورزشکاران، به جذب مشتریان پرداخت.

■ **شباهت با سناریوی کوروش کمپانی**
تیلیغات این فروشگاه به سرعت توجه‌ها را جلب کرد، بویژه اینکه زمان زیادی از جنجال کوروش کمپانی نمی‌گذشت. این شرکت با پیش‌فروش آیفون‌های ۲۰ میلیون تومانی، موجب خسارت‌های مالی زیادی به مردم شد. فروشگاه موبایل موسوی هیچ‌گونه مجوزی برای واردات گوشی موبایل نداشت و شواهد نشان می‌دهد ادعاهای مدیر این کسب‌وکار درباره واردات مستقیم آیفون به کشور کاملاً کذب بود

■ **هشدار انجمن واردکنندگان موبایل**
از بهمن ۱۴۰۲ زنگ خطر فعالیت فروشگاه‌های موسوی به صدا درآمد و انجمن واردکنندگان موبایل به باشگاه استقلال هشدار داد. آنها اعلام کردند اسپانسر باشگاه استقلال در شهرستان آمل (آقای موسوی) همان رویه پیش‌فروش و فروش گوشی زیر قیمت بازار را در پیش گرفته است. این هشدار به منظور جلوگیری از لطمه به اعتبار باشگاه استقلال داده شد.

■ **مسئود شدن صفحه اینستاگرام و پیگیری قانونی**
در ۱۰ اسفند ۱۴۰۲، صفحه اینستاگرام این فروشگاه که تعداد زیادی دنبال‌کننده داشت، به‌طور ناگهانی از دسترس خارج شد؛ این اتفاق مشابه آنچه برای کوروش کمپانی پس از فرار مدیر آن از کشور رخ داد، بود و فروش آنلاین کالا برای فروشگاه موبایل موسوی نیز عملاً غیرممکن شد.

این حادثه نشان‌دهنده اهمیت آگاهی و دقت در سرمایه‌گذاری و خرید از فروشگاه‌های آنلاین است. با توجه به تجربیات تلخ قبلی، ضروری است مردم از هرگونه شرکت و فروشگاه‌هایی که شواهد کلاهبرداری در آنها وجود دارد، فاصله بگیرند و پیش از هرگونه اقدام مالی، تحقیقات دقیقی انجام دهند.

■ **نکات مهم برای جلوگیری از افتادن در دام طرح‌های پانزی**

- ۱- تحقیق و بررسی دقیق
قبل از سرمایه‌گذاری، درباره اعتبار و سابقه شرکت یا پلتفرم مورد نظر تحقیق کنید. به اطلاعات موجود در وبسایت رسمی و نظرات کاربران توجه کنید.
- ۲- بررسی مجوزها و مدارک قانونی
اطمینان حاصل کنید شرکت مورد نظر دارای مجوزهای لازم از مراجع قانونی است. از صحت شماره ثبت و مجوزها آگاه شوید.
- ۳- مراقب وعده‌های سود غیرواقعی باشید
اگر شرکتی وعده سودهای بالاتر از حد معمول و بدون ریسک را می‌دهد، این می‌تواند نشانه‌ای از کلاهبرداری باشد. به یاد داشته باشید هیچ سرمایه‌گذاری‌ای بدون ریسک نیست.
- ۴- به شفافیت اطلاعات توجه کنید
یک شرکت معتبر باید اطلاعات واضحی درباره تیم مدیریتی، ساختار و نحوه عملکرد خود ارائه دهد. اگر اطلاعات مبهم یا ناقص باشد، باید محتاط باشید.
- ۵- احساسات‌تان را کنترل کنید
کلاهبرداران معمولاً از احساسات برای جذب سرمایه‌گذاران استفاده می‌کنند. اگر تحت فشار یا هیجان قرار گرفتید، قبل از تصمیم‌گیری به آرامش فکر کنید.
- ۶- بررسی نظرات و تجربیات دیگران
نظرات و تجربیات دیگر سرمایه‌گذاران را مطالعه کنید. اگر افراد زیادی از یک پلتفرم شکایت کرده‌اند، بهتر است از سرمایه‌گذاری در آن خودداری کنید.
- ۷- مراقب تبلیغات فریبنده باشید
تبلیغاتی که به‌طور غیرمعمول جذاب و وسوسه‌کننده هستند، معمولاً باید مورد شک و تردید قرار گیرند. به سلب‌رئی‌ها و افراد مشهور به عنوان تأییدکننده‌های مشروعیت یک پروژه اطمینان نکنید.
- ۸- پایش فعالیت‌های مالی
هرگونه فعالیت مالی و جریان‌های ورودی و خروجی پول خود را به دقت زیر نظر داشته باشید. اگر متوجه شدید اطلاعات مالی شفاف نیست، باید نگرانی خود را افزایش دهید.
- ۹- گزارش‌دهی به مراجع قانونی
اگر مشکوک به یک طرح پانزی هستید، حتماً آن را به مراجع قانونی گزارش دهید. این کار می‌تواند به جلوگیری از کلاهبرداری‌های بیشتر کمک کند.
- ۱۰- آموزش و آگاهی
با مطالعه و یادگیری درباره روش‌های متداول کلاهبرداری و طرح‌های پانزی، آگاهی خود را افزایش دهید و توانایی شناسایی آنها را در خود تقویت کنید. با رعایت این نکات و احتیاط‌های لازم، می‌توانید از افتادن در دام طرح‌های پانزی در فضای مجازی جلوگیری کنید و سرمایه خود را در امنیت نگه دارید.

خواندن هر متن در مقابل دوربین حاضر می‌شوند.

■ **نشانه‌های کلاهبرداری**
شواهد گفته شده نشان‌دهنده وجود نقاط تاریک و نامشخص درباره این پروژه‌هاست. بنابراین قبل از هرگونه سرمایه‌گذاری، توصیه می‌شود تحقیقات دقیقی انجام دهید و از صحت و اعتبار هر پروژه و شرکتی که قصد همکاری با آن را دارید، اطمینان حاصل کنید. به عنوان نمونه دیگر، سال گذشته شرکتی به نام لکسون (یا لاکسون) پروژه‌ای بود که با وجود اینکه تمام نشانه‌های گفته شده را داشت ولی باز هم برخی هموطنان به این شرکت اعتماد کردند و بخشی از اموال خود را از دست دادند، در حالی که مسئولان این سایت هم ادعای قانونی بودن و داشتن شماره ثبت برای آن را مطرح می‌کنند. حتی اگر شماره ثبت صحیح باشد، این موضوع به معنای تأیید اعتبار پروژه نیست و تنها نشان‌دهنده وجود ثبت آن در سیستم ثبتی است. همچنین زمینه‌های فعالیتی که برای این شرکت به ثبت رسیده بود، با نوع فعالیتی که در ثبت این پلتفرم سرمایه‌گذاری ادعا می‌شد، مطابقت نداشت. این موضوع می‌توانست نکته‌ای برای عدم اعتماد باشد.

■ **عکس مجوز ثبت**

به گواهی ثبت‌شده در سایت توجه داشته باشید که این سایت وابسته به وزارت خارجه آمریکا نیست و مجوز آپلود شده در سایت، مربوط به واحد دولتی تجارت ایالت نیویورک، آن هم بخش شرکت‌ها است. به طور کلی، پیش از هرگونه سرمایه‌گذاری در این پروژه‌ها، توصیه می‌شود تحقیقات و بررسی‌های دقیقی انجام دهید و فقط به اطلاعات غیررسمی و نامعتبر سایت اکتفا نکنید. در صورت وجود کوچک‌ترین مشکلی، بهتر است از سرمایه‌گذاری در آنها خودداری کنید، چرا که برای بازپس‌گیری سرمایه شما در کشور ما هیچ ابزار قانونی وجود ندارد.

■ **نمونه‌هایی از کلاهبرداری‌های پانزی در تهران**
فروشگاه‌هایی نظیر کوروش کمپانی و موبایل موسوی که به نام موبایل استقلال نیز شناخته می‌شد، مثال‌هایی از بازی‌هاست که در محیط‌های واقعی با ترندهای ابتدا اعتماد مردم را جلب کردند و سپس اموال آنها را ربودند. به عنوان مثال فروشگاه موسوی که حامی باشگاه استقلال تهران بود در سال‌های اخیر گوشی‌های آیفون را با قیمت‌های غیرقابل باور و تقریباً نصف قیمت واقعی به فروش گذاشت. این فروشگاه با وعده عرضه آیفون ۱۳ با قیمت پایین‌تر از بازار و تبلیغات گسترده از جمله با حضور بازیگران

خود در ایران به راه‌راه‌های نرم‌افزاری برای مبادله و پردازش پرداخت و همچنین برای رسیدن به اهداف خود خرید دیجیتال را به سرمایه‌گذاران ارائه کرد. این معاملات بر بستر دارایی‌های دیجیتال انجام می‌شد. اما سوال این است: آیا این شرکت واقعاً معتبر و قانونی بود؟

یک پروژه معتبر باید دارای نقشه راه دقیق، تیم توسعه قوی و حامیان معتبر باشد اما اوربیت‌نتورک فاقد این ویژگی‌ها بود. عملکرد مشخصی از این شرکت وجود نداشت و توضیحات موجود در وبسایت آن پر از ابهام بود. به یاد داشته باشید سرمایه‌پذیری که اطلاعات کمی از خود به اشتراک گذاشته و هیچ مبنای قانونی و معتبری نداشته باشد، زنگ خطر بزرگی برای سرمایه‌گذاری است.

■ **عدم وجود مجوز و نمایندگی شرکت‌های پانزی در کشور**

با توجه به اینکه این شرکت هیچ دارایی، نمایندگی یا مجوزی در کشور نداشت، سرمایه‌گذاران باید توجه می‌کردند و تمام جوانب را می‌سنجیدند. این شرکت با هدف فریب سرمایه‌گذاران فعالیت خود را در ایران آغاز کرد و سپس به طور ناگهانی ناپدید شد که منجر به از دست رفتن سرمایه بسیاری از ایرانیان در سال‌های اخیر شد. بنابراین اگر قصد سرمایه‌گذاری در اوربیت‌نتورک یا نتورک‌های مشابه را دارید، حتماً همه جوانب را با دقت بررسی کنید. با در نظر گرفتن موارد گفته شده، باز هم اگر به هر دلیلی بر سرمایه‌گذاری در این پلتفرم اصرار دارید، حداقل مقدار کمی از سرمایه خود را در این نوع شرکت‌ها سرمایه‌گذاری کنید. این کار می‌تواند از خسارت جدی به سرمایه شما در صورت کلاهبرداری اینگونه نتورک‌ها جلوگیری کند.

■ **لکسون؛ نمونه‌ای دیگر از شرکت‌های پانزی**
شرکت لکسون نتورک نیز از دسته پلتفرم‌های پانزی بود که با وجود شواهدی که احتمال اسکم بودن سایت را تأیید می‌کرد، از جمله ناشناس بودن افراد پشت پرده این

سایت و اینکه مدیرعاملی سایر اعضای تیم این پلتفرم شناخته‌شده نبودند، سرمایه‌های برخی ایرانیان را نابود کرد.

■ **هشدار درباره تبلیغات شرکت‌های پانزی**
مبلغان شرکت‌های پانزی معمولاً شامل بازیگران، اینفلوئنسرهای بلاگرها یا ورزشکاران سطح پایینی هستند که برای خواندن متون جلوی دوربین می‌نشینند تا تبلیغات ناچیز دریافت می‌کنند. این تبلیغات این شرکت‌ها، متوجه می‌شوند که در بسیاری از دیدنوها و تبلیغات، افرادی حضور دارند که کاربران را به سرمایه‌گذاری تشویق می‌کنند. این افراد به وضوح همان بازیگران و دوبلورهایی هستند که برای

گروه اقتصادی: طرح‌های پانزی، نوعی سرمایه‌گذاری فریبکارانه هستند که در آن افراد سودجو با استفاده از ترندهای خاص، به سرمایه‌گذاران خود وعده سودهای غیرعادی و بالاتر نسبت به سایر طرح‌های معمولاً از پول سرمایه‌گذاران جدید یا حتی از سرمایه خود سرمایه‌گذاران تأمین می‌شود و هیچ‌گونه فعالیت اقتصادی واقعی پشت آن نیست.

■ **ویژگی‌ها و نحوه عملکرد پانزی‌ها**

در واقع، این روش یک نوع کلاهبرداری سرمایه‌گذاری است که عایدی‌ها را از پول‌های سرمایه‌گذاری شده یا پول‌هایی که از سوی سرمایه‌گذاران بعدی وارد می‌شود، تأمین می‌کند. به جای اینکه سودها از فعالیت‌های اقتصادی واقعی حاصل شود، این طرح معمولاً از سیستم‌های جذب سرمایه‌گذاری چندسطحی مانند سایت‌های هایپ، شرط‌بندی و سیستم‌های هرمی که وعده‌های سودهای نجومی می‌دهند بهره می‌برند. در نهایت، سرمایه‌گذاران در این نوع طرح‌ها جز زیان چیزی به دست نمی‌آورند.

این نوع طرح‌ها که پیش‌تر به نام ماتریسی یا هرمی شناخته می‌شدند، امروز تغییر چهره داده‌اند و از طریق فضای مجازی مخاطب جذب می‌کنند. نکته مهمی که باید درباره این نوع طرح‌ها بدانیم، این است سودهایی که در این طرح‌ها تبلیغ می‌شود، تنها به دلیل وجود یک جریان مداوم و رو به افزایش پول از سوی سرمایه‌گذاران جدید، به‌صورت موقت پایدار است و خیلی زود این پروژه‌ها به سمت نابودی می‌روند و هیچ‌گونه راه فراری از زیان در آنها وجود ندارد و تنها افرادی که در ابتدای چرخه قرار دارند و این کلاهبرداری را به وجود آورده‌اند، از این سودها منتفع می‌شوند.

پس با روند موجود، طرح‌های پانزی نه تنها به سرمایه‌گذاران آسیب می‌زنند، بلکه موجب ایجاد بی‌اعتمادی در بازارهای مالی نیز می‌شوند. آگاهی از این نوع کلاهبرداری‌ها و شناخت نشانه‌های آنها می‌تواند به افراد کمک کند تا از سرمایه‌گذاری در این طرح‌های فریبکارانه جلوگیری شود.

■ **گول تبلیغات پانزی‌ها در کانال‌های پرطرفدار واتس‌آپ**

مهم است بدانید که سرنوشت این سیستم‌ها فروپاشی است. سودهای واقعی این طرح‌ها (اگر اصلاً سودی در کار باشد) کمتر از مقدار پرداختی سرمایه‌گذاران است. این سیستم‌ها معمولاً قبل از اینکه دچار فروپاشی شوند، به‌وسیله مراجع قانونی متوقف می‌شوند، زیرا مشکوک به فعالیت‌های غیرقانونی هستند و ممکن است اسناد اعتباری ثبت‌نشده‌ای را به فروش برسانند که این موضوع سرمایه‌گذاران بیشتری را درگیر می‌کند. در نتیجه، توجه مراجع قانونی به این طرح‌ها جلب می‌شود و در نهایت در بیشتر طرح‌های پانزی پیش از پایان اهداف این افراد، طرح آنها به سوی نابودی زودهنگام خواهد رفت.

■ **نمونه‌های داخلی کلاهبرداری‌های پانزی**

از جمله شرکت‌هایی که در ایران برای نخستین بار اقدام به کلاهبرداری کردند، می‌توان به گلدکوینست و گلدماهی در دهه اخیر به سوئیس‌کش و یونیفاندز اشاره کرد و هنوز کسانی هستند که به یاد می‌آورند در سال ۱۳۸۶، تقریباً ۱۶۰ نفر از عوامل اصلی و فعالان این شرکت‌ها در تهران دستگیر و به رد مال محکوم شدند.

■ **روش‌های شناسایی طرح‌های پانزی در دنیای ارزهای دیجیتال**

پایس فتا بارها اعلام کرده با وجود پتانسیل‌های مثبت ارزهای دیجیتال، این فضا می‌تواند به ابزاری برای کلاهبرداران تبدیل شود تا با ترندهای پانزی، سودهای کلانی به جیب بزنند. در زمینه ارزهای دیجیتال نیز به باز کردن حساب بانکی نیست و تنها با یک شمار حساب الکترونیکی می‌توان پول را از هر نقطه‌ای جذب کرد. همچنین رهگیری تراکنش‌های دیجیتال نسبت به تراکنش‌های سنتی دشوارتر است و هویت طراحان این طرح‌ها معمولاً ناشناس باقی می‌ماند که این امر ریسک سرمایه‌گذاری دیجیتال را افزایش می‌دهد.

■ **آیا ارزهای دیجیتال طرح پانزی هستند؟**

ارزهای دیجیتال معروف مانند بیت‌کوین، اتریوم، لایت‌کوین و دوچ‌کوین به خودی خود طرح پانزی نیستند اما برخی افراد سودجو از این فضا سوءاستفاده کرده و طرح‌های پانزی خود را در قالب ارزهای دیجیتال به سرمایه‌گذاران ارائه می‌دهند و آنها را در دام می‌اندازند.

متأسفانه با گسترش شبکه‌های مجازی، روش‌های کلاهبرداری و طرح‌های پانزی روزبه‌روز قوی‌تر و گسترده‌تر می‌شوند. حتی برخی اساتید دانشگاه و افراد فرهیخته نیز ممکن است با وجود تحقیق‌های اولیه، در دام وسوسه‌های سودهای کلان بیفتند. بنابراین لازم است مردم همواره احتیاط کنند و دقت نظر ویژه‌ای در سرمایه‌گذاری داشته باشند تا از آسیب‌های کلاهبرداران دور بمانند. مدیریت هوشمندانه سرمایه و آگاهی از خطرات موجود می‌تواند به حفظ سرمایه و جلوگیری از زیان‌های مالی کمک کند.

■ **نکته مهم در سرمایه‌گذاری در ارزهای دیجیتال**

سرمایه‌گذاری در هر پلتفرم، بویژه در صنعت ارزهای دیجیتال، نیازمند دقت و احتیاط است. در این حوزه ریسک‌های متعددی وجود دارد که یکی از آنها کلاهبرداری است. برخی شرکت‌ها و وبسایت‌ها به نام ارائه خدمات مرتبط با ارزهای دیجیتال، ممکن است اهداف کلاهبردارانه داشته باشند، بنابراین اگر قصد سرمایه‌گذاری یا همکاری با شرکت‌هایی نظیر اوربیت‌نتورک یا سایر شرکت‌های مقرر نظارتی موثر، به کلاهبرداران این امکان را می‌دهد که به راحتی از اطمینان حاصل کنند.

■ **اوربیت‌نتورک؛ طرحی پانزی که موجب زیان برخی سرمایه‌گذاران ایرانی شد**
به عنوان مثال، برای پانزی‌ها می‌توان گفت اوربیت‌نتورک برای طرح پانزی

الگوی کلاهبرداری پامپ و دامپ در بازار ارزهای دیجیتال

شناخت نشانه‌های آنها می‌تواند به افراد کمک کند تا از سرمایه‌گذاری در طرح‌های فریبکارانه جلوگیری و امنیت مالی خود را حفظ کنند.

■ **خطرات الگوی کلاهبرداری پامپ و دامپ**

فضای دیجیتال برای سرمایه‌گذاری و معامله‌گری، محیطی مناسب برای فعالیت کلاهبرداران فراهم کرده است. بازار ارزهای دیجیتال به عنوان یکی از مستعدترین فضاها برای کلاهبرداری، بویژه با استفاده از الگوی پامپ و دامپ، شناخته می‌شود.

این الگوی کلاهبرداری شامل دستکاری و تحریف بازار با هدف کسب سود توسط یک گروه خاص است. مراحل این فرآیند به‌طور کلی شامل خرید یک دارایی، تبلیغ پتانسیل‌های تک‌تیکال آن برای جذب سرمایه‌گذاران بیشتر و در نهایت فروش دارایی با قیمت بالاتر است.

افرادی که توانایی تحریف نظرات گروهی را دارند و شرافت ندارند، می‌توانند به راحتی این کلاهبرداری را انجام دهند. در برخی موارد، حتی صندوق‌های سرمایه‌گذاری بزرگ نیز از این الگوی کلاهبرداری در مقیاس وسیع استفاده می‌کنند. آنها با تبلیغات گسترده از طریق رسانه‌های تحت کنترل خود، به تحریک در بازار و ایجاد شورت و لانگ روی آینده کشور می‌پردازند.

■ **چگونه پامپ و دامپ‌ها را شناسایی کنیم؟**

شناسایی طرح‌های پامپ و دامپ نیازمند دقت و توجه خاصی است، بویژه درباره پروژه‌ها و ارزهای دیجیتالی که توسط افراد ناشناس یا حتی سلبریتی‌های دارای میلیون‌ها فالوئر در شبکه‌های اجتماعی معرفی می‌شوند. در اینجا چند نکته کلیدی برای شناسایی پامپ و دامپ‌ها ارائه می‌شود:

۱- تحقیق درباره پروژه‌ها
قبل از سرمایه‌گذاری، تحقیقات جامع‌تری درباره رمزارز تبلیغ‌شده انجام دهید. از منابع معتبر و کارشناسان حوزه ارزهای دیجیتال استفاده کنید تا اطلاعات دقیق‌تری درباره اعتبار و پتانسیل پروژه به دست آورید.

۲- بررسی رزومه تیم پشت پروژه
هر زمان با تبلیغاتی جذاب روبه‌رو شدید، وعده‌های فریبنده آنها را کنار گذاشته و به بررسی رزومه و سابقه تیم توسعه‌دهنده بپردازید. یک تیم معتبر باید دارای تجربه و سوابق مثبت در صنعت ارزهای دیجیتال باشد.

۳- تحلیل فنی پروژه
گام بعدی در شناسایی پامپ و دامپ، بررسی جنبه‌های فنی پروژه است. با استفاده از روش‌های تحلیل فاندامنتال، ارزش واقعی پروژه را ارزیابی کنید و از شاخص‌های اقتصادی معتبر برای تخمین ارزش پروژه در آینده بهره‌برداری کنید.

۴- بررسی حجم معاملات
حجم معاملات یکی از معیارهای کلیدی برای شناسایی پامپ و دامپ است. این شاخص به شما کمک می‌کند تا روندهای قیمتی و فعالیت‌های غیرعادی در بازار را شناسایی کنید. در کنار دیگر عوامل، حجم معاملات را به‌دقت زیر نظر داشته باشید.

■ **قوانین ضد پامپ و دامپ در بازارهای مالی**

در بازارهای سهام سنتی، فعالیت‌های پامپ و دامپ تحت نظارت قرار دارند و به شدت ممنوع هستند. این رفتارها معمولاً مشمول جریمه‌های مالی و حتی زندان می‌شوند. در بازارهای مالی دیجیتال، این قوانین هنوز به‌طور کامل اجرا نشده‌اند، اما سرمایه‌گذاران باید مراقب باشند. در حالی که برخی از کشورها قوانین ضد پامپ و دامپ را تصویب کرده‌اند، هنوز بسیاری از بازارهای مالی دیجیتال فاقد چنین قوانینی هستند. این وضعیت سرمایه‌گذاران را در معرض ریسک بالایی قرار می‌دهد. سرمایه‌گذاران باید با احتیاط و تحقیق در مورد هر طرحی مواجه شوند. اگر با وجود آگاهی از غیرقانونی بودن یک پیشنهاد سرمایه‌گذاری، به فعالیت در آن ادامه دهید، مسئولیت عواقب آن بر عهده شماست. آگاهی و احتیاط در سرمایه‌گذاری، کلید حفظ سرمایه و موفقیت در بازارهای مالی است.